

Flygplan *J28 Vampire*

Historia

*de Havilland Vampire eller DH.100, var det andra **jetflygplanet** som togs i bruk av **brittiska flygvapnet (RAF)** under **andra världskriget**, trots att det *aldrig såg strid i det kriget.**

Flygplanet var även i bruk hos andra länders flygvapen, däribland *Australien, Kanada, Finland, Frankrike, Indien, Nya Zeeland, Norge, Sverige, Rhodesia och Schweiz. Nästan 4 400 Vampire-*

flygplan tillverkades, varav *en fjärdedel på licens*.

Vampire började sitt liv som ett *experimentflygplan*.

Flygplanet kallades *ursprungligen Spidercrab* och var helt och hållet ett de Havillandprojekt. Man använde företagets breda expertkunskaper i att *använda formad plywood för flygplanskonstruktion* (se Mosquito). Detta var *sista gången* man använde en *kompositträ/metallkonstruktion i ett högpresterande militärt flygplan*.

Flygplanet hade *konventionella, raka*

vingar och en jetmotor som var placerad i den äggformade, aluminiumtäckta flygkroppen.

*Utblåset satt direkt bakom motorn. För att minimera dragkraftsförlusten gjordes utblåset så kort som möjligt, och flygplanet fick **därför två stjärtbommar**, liknande dem som fanns på **Saab 21**.*

Trots att flygplanet togs emot med öppna armar av **RAF** höll *jaktversionen ännu på att utvecklas när kriget tog slut, vilket är orsaken*

till att den **aldrig** var i strid under andra världskriget.

Vampire var ett exceptionellt mångsidigt flygplan och kom att vara det flygplan som gjorde saker först och satte många rekord.

Bland annat var det det första RAF-flygplanet som hade en *topphastighet* över 500mph. **Sea Vampire** var det första jetflygplanet som startade och landade på ett hangarfartyg och **1948** satte John Cunningham ett *nytt altitudrekord* på 18 119 m. Den första motorn som användes var en **Halford**

H1, som skapade 9,3 kN kraft. Det sades att, på grund av att motorn var belägen så nära marken, kunde flygplanet inte stå stilla någon längre stund på ett ställe, eftersom det skulle smälta asfalten som det stod på.

RAF:s Mk 5 ändrades om för att utöka flygrollerna från jakt- till markattackflygplan. Vingarna gjordes hopfällbara, förstärktes och utrustades med fästen för bomber eller raketer. Jaktbombplanet Mk 5 (FB 5) blev den mest numerära stridsflyg-

plansvarianten med sin *473 byggda flygplan.*

Den sista Vampiremodellen var Mk 11 - ett skolflygplan. Detta flygplan flög för första gången år 1950 och över 600 flygplan producerades både för flygvapnet och flottan.

Användningen i Sverige

Flygvapnet tecknade *redan 23 januari 1946 som första utländska kund en order om 70 de Havilland DH100 Vampire FB 1. Typen fick beteckning J 28A och började levereras till F 13*

Norrköping i juni samma år. Där tjänstgjorde den fram till 1952 då den ersattes av J 29.

*Kvarvarande flygplan överfördes till F 3 Malmslätt och flygkadettskolan F 20 Uppsala. Versionen fanns i tjänst fram till **1955** varefter första flygplanet, **28001**, gömdes undan på Malmslätt för ett framtida museum.*

*Erfarenheterna med flygplanet var så goda att man senare köpte en exportversion av **Vampire FB 5** kallad **Vampire Mk 50**.*

I Sverige fick den *beteckningen* **J 28B**. Den hade *större bränslekapacitet* och *kunde ta yttre last*.

Första flygplanen *levererades* **1949** till **F 8 Barkarby** där de *ersatte den då föråldrade* **J 22**. Leveranserna *fortsatte fram till 1952* då *totalt 310 flygplan levererats*.

Övriga flottiljer som fick **J 28B** var **F 4 Frösön, F 9 Säve, F 10 Ängelholm, F 15 Söderhamn samt F 18 Tullinge**.

Under en kort tid fanns den även på **F 14 Halmstad** innan **B 18B** kunde ersättas helt med **A 32A Lansen**, och på **F 11 Nyköping** och **F 21 Luleå** innan de fick sina första **S 29C Tunnan**. Redan **1956** var typen ersatt i första linjen med **J 29** och **J 34 Hawker Hunter**.

I januari 1952 beställdes *20 stycken tvåsitsiga de Havilland* **DH 115 Mk 55**, en exportversion av **RAF:s Vampire T 11**. Dessa fick beteckningen **J 28C** och kom *inledningsvis att användas på de flottiljer som hade*

J 28B, F 4, F 15 och F 18.

*Ett år senare beställdes ytterligare tio flygplan som tillfördes **F 4, F 14 och F 15**. Ytterligare ett år senare lät man på försök två elevomgångar från flygskolan på F 5 Ljungbyhed genomföra en del av sin grundläggande flygutbildning på **J 28C** på **F 10** och **F 14** parallellt med flygning med **Sk 16** i skede 2. Resultatet var så lyckat att man bestämde sig att ersätta **Sk 16** helt som skolflygplan typ 2 med Vampire.*

Därför *beställdes ytterligare 15 tvåsitsiga flygplan*. Dessa hade en *modifierad huv* som gjorde både *normalt i- och urklivande enklare, samt även nödutsprång*. De hade även fenorna med *sidorodren förlängda framåt*, vilket gjorde dem mer lämpade för *spinnövningar* än de tidigare flygplanen. Detta tillsammans med ett något annorlunda elsystem gjorde att de nya flygplanen fick beteckningen **J 28C-2**. När **F 14** började få sina **A 32A** blev 12 av deras **J 28B** ombyggda till **J 28C**.

Dessa fick i rullorna *beteckningen* **J 28C-3**, men var *helt identiska* med de *tidigare* **J 28C-2**.

Samtliga **J 28C**, **J 28C-2** och **J 28C-3** kom att baseras på **F 5** i Ljungbyhed tillsammans med kvarvarande J 28B, undantaget ett tvåsitsigt flygplan som flög på stabsdivisionen på F 8 fram till sommaren 1968.

Första omgången *fältflygarelever* som ryckte in **1967** på **F 5** blev *sista kullen att flyga Vampire under sin utbildning*. De flög enbart den *tvasitsiga versionen*. Efter deras

*examen togs typen helt ur tjänst. Ett exemplar av vardera **J 28A**, **J 28B** och **J 28C** finns idag bevarade på Flygvapenmuseum i Linköping.*

Oavsett typ av användning fick Vampire i svenska Flygvapnet *aldrig någon annan beteckning* med annat prefix än *bokstaven J!* Det har med andra ord aldrig funnits annat än som i folkmun kallades **Sk 28! Samtliga Vampire i Flygvapnet saknade katapultstol.**

Sedan *början på 90-talet* har det funnits **ett flertal privatägda civilregistrerade både en och tvåsitsiga Vampire som flugit i Sverige**. Dessa är *samtliga före detta schweiziska flygplan* och har **aldrig** tjänstgjort i Svenska flygvapnet *även om de nu är målade som J 28*.